

Příprava Olomouckého a Zlínského kraje na kohezní politiku EU 2014+

Analýza dopadů politiky soudržnosti v území NUTS2 Střední Morava

A) Analýza využívání strukturálních fondů 2007 – 2011

Kohezní politika EU se stala v období 2007-2013 klíčovým nástrojem rozvoje regionů České republiky. Analýza využívání prostředků kohezní politiky se zaměřuje jak na zhodnocení vnitřních disparit Olomouckého a Zlínského kraje na úrovni správních obvodů ORP z hlediska sedmi tematických operačních programů¹ a ROP Střední Morava.

Zdrojem dat pro analýzu je databáze projektů podpořených v rámci kohezní politiky, která je součástí informačního portálu *Regionální informační servis Centra pro regionální rozvoj České republiky*. Obsah této databáze byl současně konfrontován s obsahem adresáře projektů podpořených v rámci kohezní politiky, který je veden *Ministerstvem pro místní rozvoj*. Zachyceny jsou schválené projekty a jejich alokace evidované k únoru roku 2012.

A.1 Postavení Olomouckého a Zlínského kraje v rámci ČR

První dílčí oblast analýzy se zaměřuje na zhodnocení postavení Olomouckého a Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky v rámci ostatních krajů České republiky. Hodnocení mezikrajského postavení Olomouckého a Zlínského kraje je založeno na 29 091 projektech sedmi analyzovaných tematických operačních programů o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 358,3 mld. Kč.

Tab.: Počet projektů a finanční alokace (v Kč) prostředků Evropské unie sedmi tematických operačních programů na 10 000 respektive 1 obyvatele krajů České republiky (bez hlavního města Prahy) a ve členění podle sídla žadatele a místa realizace

Kraj	Sídlo žadatele (na 10 000 obyvatel)		Místo realizace (na 1 obyvatele)	
	Počet projektů	Finanční alokace	Počet projektů	Finanční alokace
Jihočeský	29,9	13 762	48,6	45 623
Jihomoravský	32,9	33 722	44,6	37 792
Karlovarský	22,1	13 553	38,9	54 782
Královéhradecký	29,6	13 094	45,1	21 848
Liberecký	26,3	20 276	43,8	29 279
Moravskoslezský	24,6	18 940	36,8	29 221
Olomoucký	32,3	20 985	50,1	34 985
Pardubický	32,2	16 205	49,2	23 333

¹ Integrovaný OP, OP Doprava, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Podnikání a inovace, OP Věda a výzkum pro inovace, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Životní prostředí

Plzeňský	23,7	17 667	38,1	35 079
Středočeský	22,3	11 003	38,7	35 827
Ústecký	18,2	10 808	34,8	33 705
Vysočina	40,1	12 735	62,5	22 634
Zlínský	37,4	19 603	52,7	34 593

Zdroj: databáze projektů podpořených z kohezní politiky v rámci informačního portálu Centra pro regionální rozvoj, zpracování UTB ve Zlíně

Z tabulky vyplývá, že Olomoucký i Zlínský kraj:

- vykazují relativně vysoký počet projektů přepočtených na 10 000 obyvatel a podpořených v rámci sedmi sledovaných operačních programů a to jak pro hodnocení vzhledem k sídlu žadatele, tak pro hodnocení vzhledem k místu realizace;
- náleží mezi kraje s nejvyšší finanční alokací prostředků Evropské unie na 1 obyvatele při hodnocení vzhledem k sídlu žadatele. V případě hodnocení finanční alokace prostředků Evropské unie na 1 obyvatele vzhledem k místu realizace patří kraje do první poloviny pořadí.

Celkové hodnocení tabulky ukazuje na relativně vysokou absorpční schopnost Olomouckého a Zlínského kraje ve vztahu ke kohezní politice.

A.2 Zhodnocení vnitřních disparit využívání prostředků SF na úrovni ORP

Druhá dílčí oblast analýzy se zaměřuje na hodnocení prostorové diferenciaci využívání finančních prostředků SF na území Olomouckého a Zlínského kraje na úrovni správních obvodů ORP. Tato část analýzy se týká projektů sedmi tematických operačních programů a projektů ROP Střední Morava.

Počet projektů a finanční alokace (v Kč) prostředků Evropské unie sedmi tematických operačních programů a ROP Střední Morava na 10 000 respektive 1 obyvatele správních obvodů ORP Olomouckého kraje a ve členění podle sídla žadatele a místa realizace

Kraj	Sídlo žadatele (na 10 000 obyvatel)		Místo realizace (na 1 obyvatele)	
	Počet projektů	Finanční alokace	Počet projektů	Finanční alokace
Hranice	33,1	9 800	45,0	14 281
Jeseník	31,6	10 849	68,6	29 005
Konice	41,3	22 378	61,9	22 368
Lipník nad Bečvou	26,6	4 593	35,7	8 250
Litovel	19,4	10 978	28,3	12 660
Mohelnice	26,7	15 590	38,5	26 659

Olomouc	42,5	51 469	65,5	54 094
Prostějov	24,9	9 338	35,3	10 233
Přerov	27,9	10 659	43,7	75 866
Šternberk	30,2	15 136	49,9	18 927
Šumperk	26,0	10 917	39,9	21 101
Uničov	32,3	12 468	37,9	13 621
Zábřeh	26,7	6 850	37,7	35 098

Zdroj: databáze projektů podpořených z kohezní politiky v rámci informačního portálu Centra pro regionální rozvoj, zpracování UTB ve Zlíně

Tabulka poskytuje následující zjištění:

- Hodnocení založené na sídlu žadatele: nejvyšší relativní hodnotu jak v počtu projektů, tak ve výši finanční alokace připadá na ORP Olomouc. Překvapivé je ale zjištění, že druhé nejvyšší relativní hodnoty z obou ukazatelů vykazuje ORP Konice. Co se týká počtu projektů, nejnižší hodnotu vykazuje ORP Litovel, nejnižší finanční alokace připadá na Lipník nad Bečvou. Na zadních příčkách se překvapivě umístil i ORP Prostějov, což ale může být způsobeno neochotou města Prostějov půjčovat si peníze na zajištění spolufinancování.
- Hodnocení založené na místě realizace: nejvyšší hodnoty podle počtu projektů vykazuje ORP Jeseník, který se i podle finanční alokace v přepočtu na obyvatele pohybuje na předních příčkách. ORP Jeseník je v počtu projektů následován ORP Olomouc a ORP Konice. Nejslabší hodnoty v počtech projektů vykazuje ORP Litovel a ORP Prostějov. Podle finanční alokace je na tom nejlépe ORP Přerov a ORP Olomouc, nejhůře ORP Lipník nad Bečvou a ORP Prostějov.

Celkově se tak zdá být vyšší vliv kohezní politiky na posilování konkurenceschopnosti Olomouckého kraje prostřednictvím alokace finančních prostředků v jádrové oblasti ORP Olomouc než její vliv na redukci vnitrokrasjských disparit prostřednictvím podpory spíše periferních oblastí. To dokazují i nízké dosažené hodnoty zejména v ORP Lipník nad Bečvou nebo v ORP Prostějov.

Počet projektů a finanční alokace (v Kč) prostředků Evropské unie sedmi tematických operačních programů a ROP Střední Morava na 10 000 respektive 1 obyvatele správních obvodů ORP Zlínského kraje a ve členění podle sídla žadatele a místa realizace

Kraj	Sídlo žadatele (na 10 000 obyvatel)		Místo realizace (na 1 obyvatele)	
	Počet projektů	Finanční alokace	Počet projektů	Finanční alokace
Bystřice p. Host.	30,0	9 870	38,7	11 919
Holešov	37,6	19 757	44,1	19 814
Kroměříž	42,7	19 878	61,6	98 641
Luhačovice	47,0	38 651	64,7	49 797
Otrokovice	35,2	20 747	46,1	23 972
Rožnov p. Radh.	45,8	23 920	58,3	25 736
Uherské Hradiště	38,4	20 558	56,5	26 590
Uherský Brod	39,2	20 093	50,2	36 957
Valašské Klobouky	36,2	10 774	47,6	19 640
Valašské Meziříčí	41,0	21 078	62,6	28 463
Vizovice	52,8	22 925	64,2	24 840
Vsetín	43,4	21 205	56,8	48 688
Zlín	47,0	63 826	73,8	57 421

Zdroj: databáze projektů podpořených z kohezní politiky v rámci informačního portálu Centra pro regionální rozvoj, zpracování UTB ve Zlíně

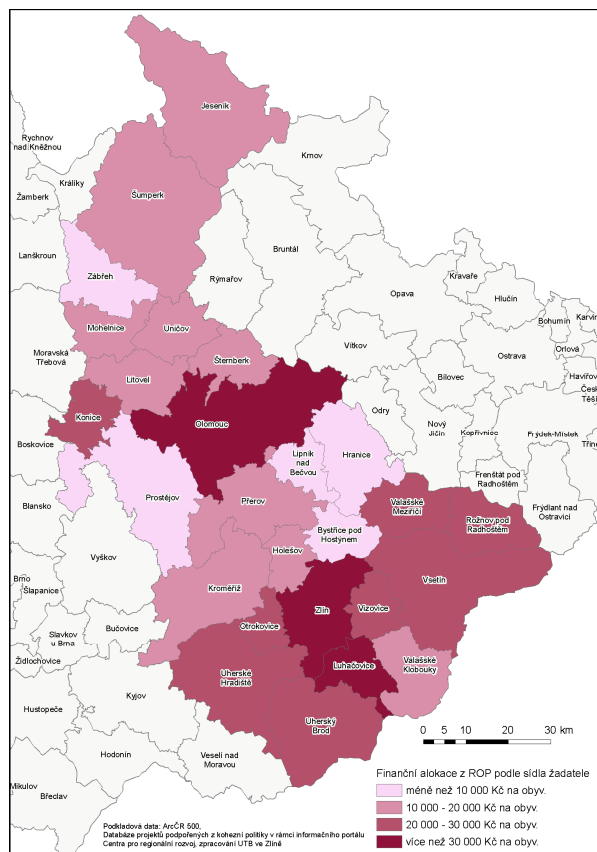
Tabulka poskytuje následující zjištění:

- Hodnocení založené na sídle žadatele naznačuje existenci vzoru jádro-periferie ve finanční alokaci prostředků Evropské unie. Nejvyšší relativní hodnota finanční alokace připadá na správní obvod ORP Zlín, naopak relativně nejnižší hodnoty připadají na spíše periferní správní obvody ORP Bystřice pod Hostýnem a Valašské Klobouky. Na tyto dva správní obvody ORP současně připadá nejnižší relativní hodnota počtu projektů. Hodnoty finanční alokace ostatních správních obvodů ORP jsou více méně vyrovnané s výjimkou správního obvodu ORP Luhačovice, který vykazuje relativně vyšší hodnoty finanční alokace prostředků Evropské unie.
- Hodnocení založené na místě realizace přináší poněkud jiné závěry. Primárně vykazuje nejvyšší hodnotu správní obvod ORP Kroměříž a to v kontextu lokalizace velkých dopravních projektů na území Zlínského kraje. Vedoucí postavení správního obvodu ORP Zlín bylo v tomto ohledu oslabeno. Podobně správní obvod ORP Valašské Klobouky poněkud posílil své postavení, naopak správní obvod ORP Bystřice pod Hostýnem zůstal v tomto kontextu zaostávajícím.

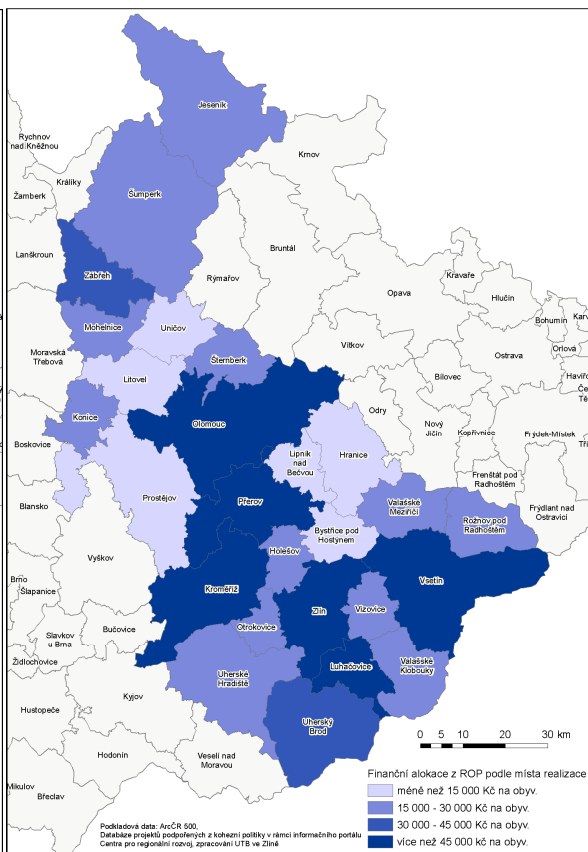
Celkově se tak zdá být vyšší vliv kohezní politiky na posilování konkurenceschopnosti Zlínského kraje prostřednictvím alokace finančních prostředků v jádrových oblastech než její vliv na redukci vnitrokrajských disparit prostřednictvím podpory spíše periferních oblastí.

Grafické znázornění finanční alokace na 1 obyvatele sedmi tematických operačních programů a ROP Střední Morava

a) podle sídla žadatele

b) podle místa realizace

Zdroj: databáze projektů podpořených z kohezní politiky v rámci informačního portálu Centra pro regionální rozvoj

B) Charakteristika území (na úrovni ORP)

Cílem analýzy vnitroregionálních disparit Olomouckého a Zlínského kraje na úrovni ORP je získat kvalitní podklady pro následnou kategorizaci území ORP z hlediska zaměření budoucí kohezní politiky.

Jako datovou základnu pro analýzu vnitroregionálních disparit se navrhuje využití typologie území ORP, obsažené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020.

V rámci analytické části Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 je provedena typologie území ORP z hlediska:

- Regionální konkurenceschopnosti
- Územní soudržnosti
- Environmentální udržitelnosti

Z hlediska potřeb kategorizace ORP je možné využití ukazatelů regionální konkurenceschopnosti (32 ukazatelů) a ukazatelů územní soudržnosti (7 ukazatelů) – do výsledného koeficientu byly použity váhy konkurenceschopnost 70 % a soudržnost 30 %.

B.1 Kategorizace na základě regionální konkurenceschopnosti a územní soudržnosti (souhrnná kategorizace)

Přehled ukazatelů regionální konkurenceschopnosti

3. pilíř Infrastruktura

- 3.1 Hustota sítě dálnic a rychlostních komunikací
- 3.2 Průměrná časová dojezdnost obyvatel do krajského města
- 3.3 Dostupnost mezinárodních letišť
- 3.4 Hustota železniční sítě

4. pilíř Zdraví

- 4.1 Kojenecká úmrtnost
- 4.2 Střední délka života mužů
- 4.3 Střední délka života žen

6. pilíř Vyšší a celoživotní vzdělávání

- 6.1a Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 25-64 let
- 6.1b Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 30-34 let
- 6.2 Podíl osob s žádným, neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let
- 6.3 Rozpočet veřejných vysokých škol podle VKM na obyvatele

7. pilíř Účinnost trhu práce

- 7.1 Míra zaměstnanosti
- 7.2 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti
- 7.3 Míra registrované nezaměstnanosti
- 7.4 Rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti mužů a žen

8. pilíř Velikost trhu

- 8.1 Regionální HDP na obyvatele (u ORP distribuční funkce podle UPH ve sledovaných sektorech)
- 8.2 Disponibilní důchod domácností na obyvatele (u ORP distribuční funkce podle ON vyplacených ve sledovaných sektorech)
- 8.3 Potenciální trh vyjádřený podílem obyvatel v rozvojovém území

9. pilíř Technologická připravenost

- 9.1 Počet IT odborníků na 1000 zaměstnaných
- 9.2 Podíl počtu domácností s PC a internetem na celkovém počtu domácností
- 9.3 Podíl počtu domácností s PC na celkovém počtu domácností
- 9.4 Počet pasivních licencí za patenty a užité vzory (pouze za kraj)

10. pilíř Sofistikovanost podnikání

- 10.1 Příliv přímých zahraničních investic na obyvatele (u ORP údaj za okres)
- 10.2 Podíl znalostně náročných služeb na celkové zaměstnanosti
- 10.3 Podíl znalostně náročných služeb na celkové přidané hodnotě ve sledovaných sektorech
- 10.4 Počet ústředí firem ve znalostně náročných službách s více než 100 zaměstnanci na tis. obyvatel (pouze za kraj)

11. pilíř Inovace

- 11.1 Počet aktivních licencí za patenty a užité vzory (pouze za kraj)
- 11.2 Podíl celkových výdajů na VaV v podnikatelského sektoru na reg. HDP (u ORP údaj za okres)
- 11.3 Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji na 1000 zaměstnaných
- 11.4 Podíl technologicky náročných oborů na celkové zaměstnanosti
- 11.5 Podíl technologicky náročných oborů na celkové přidané hodnotě ve sledovaných sektorech
- 11.6 Počet ústředí firem v technologicky náročných oborech s více než 250 zaměstnanci na tis. obyvatel

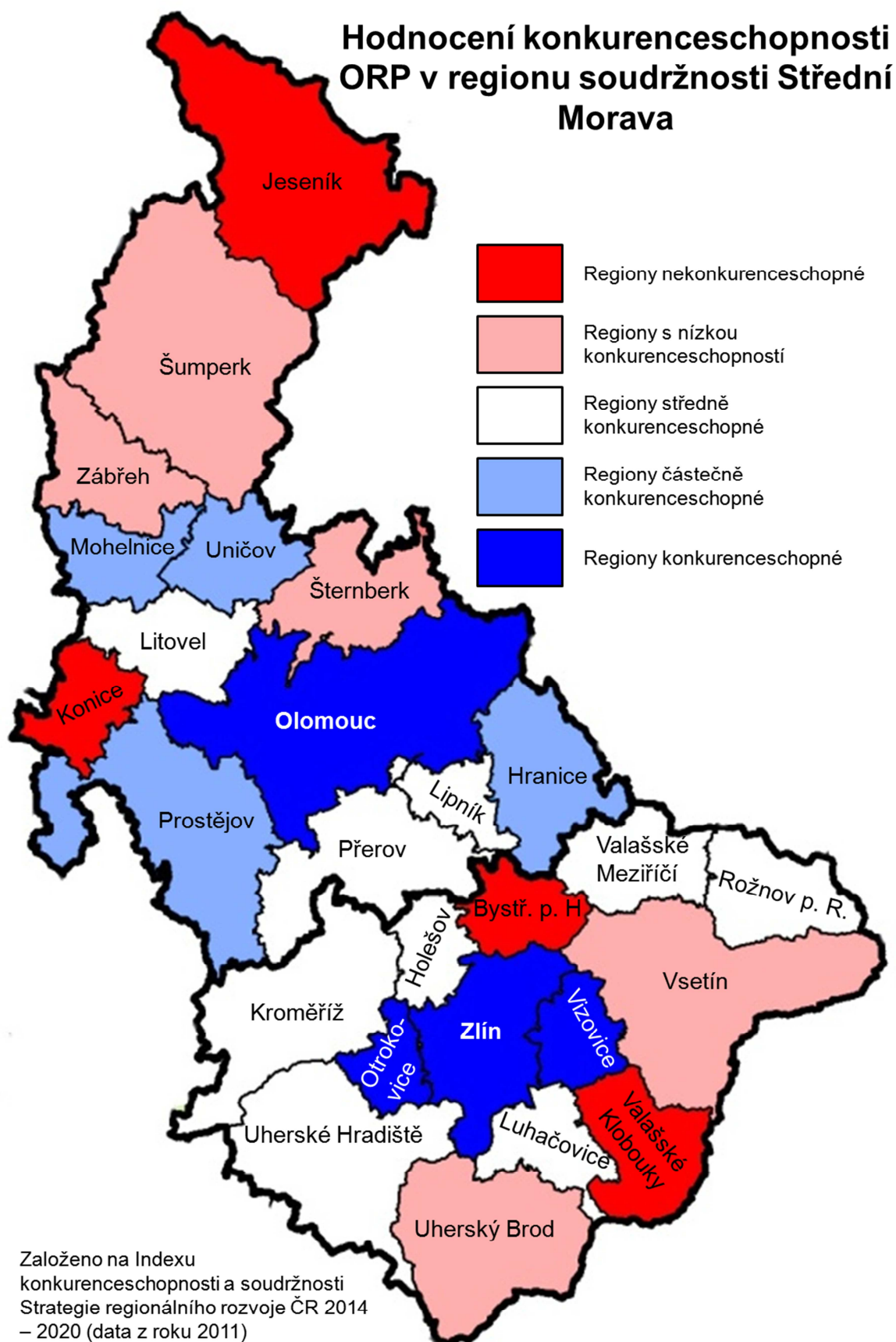
Přehled ukazatelů územní soudržnosti

- Přirozený přírůstek
- Migrační saldo
- Index stáří
- Dokončené byty
- Ekonomické subjekty
- Míra nezaměstnanosti
- Počet uchazečů o zaměstnání ve vztahu na volným pracovním místům

Výsledné hodnocení:

ORP	konkurence- schopnost	soudržnost	celkový koeficient	přepočtený koeficient	kategori- zace
Valašské Klobouky	66	63	65	-4,3	-2
Konice	83	35	69	-3,6	-2
Jeseník	70	70	70	-3,4	-2
Bystřice pod Hostýnem	74	65	71	-3,1	-2
Zábřeh	78	66	74	-2,5	-1
Šternberk	82	66	77	-1,9	-1
Šumperk	83	65	77	-1,9	-1
Vsetín	84	65	79	-1,7	-1
Uherský Brod	83	68	79	-1,7	-1
Lipník nad Bečvou	92	59	82	-0,9	0
Luhačovice	85	76	82	-0,9	0
Přerov	96	53	83	-0,8	0
Holešov	87	76	84	-0,7	0
Kroměříž	93	67	85	-0,4	0
Rožnov pod Radhoštěm	90	79	87	0,0	0
Uherské Hradiště	91	86	89	0,4	0
Litovel	99	66	89	0,4	0
Valašské Meziříčí	91	86	90	0,5	0
Prostějov	97	83	93	1,1	1
Uničov	106	68	94	1,4	1
Hranice	104	77	96	1,7	1
Mohelnice	114	66	100	2,5	1
Vizovice	98	127	107	3,8	2
Zlín	114	96	108	4,2	2
Otrokovice	128	80	114	5,2	2
Olomouc	130	100	121	6,5	2

Grafické znázornění kategorizace ORP podle regionální konkurenceschopnosti:

B.2 Kategorizace na základě hospodářské, sociální a územní soudržnosti

Přehled ukazatelů

Hospodářská soudržnost

Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 25-64 let

Míra zaměstnanosti

Regionální HDP na obyvatele

Disponibilní důchod domácností na obyvatele

Podíl znalostně náročných služeb na celkové přidané hodnotě ve sledovaných sektorech

Podíl technologicky náročných oborů na celkové přidané hodnotě ve sledovaných sektorech

Podnikatelská aktivita

Územní soudržnost

Průměrná časová dojezdnost obyvatel do krajského města

Dostupnost mezinárodních letišť

Hustota železniční sítě

Migrační saldo

Index stárí

Intenzita bytové výstavby

Přirozený přírůstek

Sociální soudržnost

Služby poskytnuté v zařízeních soc. služeb

Počet bytů v domech s peč. službou

Podíl osob s žádným, neukončeným nebo základním vzděláním v populaci 18-24 let

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti

Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo

Počty případů dílčích výplat příspěvků na živobytí

Počet příspěvků na živobytí na 1000 obyv.

Výsledné hodnocení – index/kategorie podle typu soudržnosti:

soudržnost	hospodářská		územní		sociální	
Otrokovice	123	1	100	1	103	1
Olomouc	112	1	135	1	98	1
Zlín	113	1	100	1	126	1
Mohelnice	150	1	79	0	81	-1
Valašské Meziříčí	98	1	96	1	107	1
Vizovice	100	1	126	1	104	1
Kroměříž	81	0	76	-1	91	0
Uherské Hradiště	86	0	80	0	120	1
Prostějov	81	0	92	1	97	0
Uničov	98	1	87	0	89	0
Litovel	71	0	92	1	94	1
Přerov	87	0	75	-1	82	-1
Holešov	63	-1	85	0	121	1
Hranice	82	0	88	0	90	0
Vsetín	94	1	82	0	81	-1
Luhačovice	80	0	73	-1	114	1
Rožnov pod Radhoštěm	103	1	66	-1	93	0

Uherský Brod	76	0	64	-1	102	1
Šternberk	72	0	95	1	70	-1
Šumperk	87	0	68	-1	77	-1
Bystřice pod Hostýnem	61	-1	71	-1	93	0
Lipník nad Bečvou	64	-1	81	0	78	-1
Valašské Klobouky	58	-1	80	0	80	-1
Zábřeh	66	-1	82	0	79	-1
Jeseník	66	-1	68	-1	68	-1
Konice	60	-1	45	-1	76	-1

Kategorie:

0.....průměrná (střední) soudržnost

1.....nadprůměrná (vysoká) soudržnost

-1....podprůměrná (nízká) soudržnost

PŘÍLOHA:

Grafické znázornění kategorizace ORP podle hospodářské, územní a sociální soudržnosti